

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

§. 1. Proponuntur aliqua certa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

nop peccatum mortaliter, eti pluries omittas; quia qualibet omisso non continuatur mortaliter cum alia neque unum quid efficiens fecis verò dicendum, quando intentus voulens non determinat tempus, ut finiat obligationem; sed potius ut illam augeat: ut contingat in solutione debitorum, tempus enim praedictorum debito solvendo, **non ut exigitur debita**, si de causa non fiat solutio, sed ne veterius prorahabatur solutio, ac proinde adveniente termino, & debito non soluto, magis debitor est: quando autem hoc modo recitari, vel elemosyna promittitur, nemini est dubium posse pertinere ad aliquem diem in quo omisso elemosyna, vel recitatio sit gravis, quia tunc non solum omittitur elemosyna, vel recitatio illius dicitur recitatio, & elemosyna omnium dieum praecedentium quod debita sunt est ad proinde est gravis: & ita tener Bonac. disp. 2. de pecc. q. 3. punct. 5. n. 23. Sanc. lib. 1. in Decalog. cap. 4. n. 14. Sanc. lib. 5. de voto. c. 5. n. 2. 9. & 10.

Sed inquire, quando censetur voulens annectere obligacionem ad diem, quando non?

Refundo, quicquid motuum in singulis diebus reluet, quale solet relueret in recitando quotidie calculo virginico, nullo modo cestetur voulens in diem sequentem protogare obligationem: & in votis personalibus ita semper est intelligentium, dum aliud non constat, ut bene dixit. Sanc. lib. 7. in inf. 1. art. 1. col. 4. vers. 4. conclusio ergo. A. dragon. 2. 22. quaf. 28. art. 1. 3. art. 1. 3. & 1. 3. Quapropter Suarez lib. 5. de voto. cap. 5. num. 12. & 13. & alibi cap. 2: dicit raro constringere in votis personalibus obligationem factam pro vno die in sequentem protogari: in votis autem realibus factius potest proximi intentus propagandi obligationem, eo quod videantur non solum attendi religiosum seruitum, sed etiam necessitatis aliquius remedium, quod semper habet candem opportunitatem. Quapropter Medina 1. 2. quaf. 8. art. 4. ad 4. Petrus de Ledesma 2. tom. summ. tract. 10. cap. 3. dub. 1. & multis relatis Gacia de benef. 3. part. cap. 1. num. 17. sententia in votis realibus obligationem in sequentem diem semper protogari credo tamen sic praelumi, dum aliter non constat: constaret autem, si in honorem Virginis promissa efficeret elemosyna danda singulariter, vel in eius festivitatibus: non enim ad sequentes dies transiret, sed eodem modo iudicandum esset de tali elemosyna, ac de ieiuniis unde promisso.

10 Major difficultas est, an peccatum mortaliter, si violes plura vota eadem die, quorum quilibet de te leui sit, & omnia simul gravem materiam constituirunt. Verbi gratia, promulga Deo in honorem Virginis leptes salutationem Angelicum recitare; alio voto in honorem passionis quinque orationes Dominicanas, & alio voto alias orationes in honorem aliquius Sancti, peccesse mortaliter, si omnia haec omittas.

Bonacina disp. 3. quaf. 3. punct. 6. num. 29. existimat te peccatum mortaliter, & idem tradit Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 4. num. 16. non solum in votis, quae sunt eiudem rationis, sed etiam in votis diuersis, ut si vno voto promisisti aliquas leues orationes recitare, & alio elemosynam, alio opus aliquod leuis charitas. Moutent primi, quia omnia illa vota eiudem rationis sunt: obligant enim sub materia religionis. Ergo violans illa, violat virtutem religiosae grauitatis. Secundum per accidentem est omnes illas orationes multiplici voto esse Deo promissas, poterant enim vno voto promissae esse. At si vno voto promisisti sufficere, & de facto omittentur, peccatum foret mortale: ergo etiam est mortale, quando multiplici voto fuerint promulga Confitemto. Si Petro magnam pecunia summan promissis promotionibus diversis, quarum singulae promissiones item materiam continenter, eadem modo peccates omittentes premissi solutionem, ac si vna promissione pecunia illa promissa sit, quia per accidentem est promissum esse vna, vel multiplex promissio: ita similiter in promotionibus Deo factis videtur dicendum, cum ad eius honorem, & cum unum parum videtur, multiplici, vel vno acta omnes illas orationes promissas esse.

11 Verum esti supradicta sententia probabilis sit, mihi probabilitate videor opposita: nempe in supradicto casu non esse peccatum mortale omissionem illorum votorum: ita colligitur ex Francisco. Suarez lib. 5. de voto. c. 5. num. 1. & 2. vbi affirmat, si promisisti singulis horis eleuare mentem ad Deum, vel quoties Missam audires, nisi leue ex illa omittentes, eti teneo non eleuare mentem ad Deum, & in pluribus Missis leue quid omittentes, nunquam re peccatum mortaliter; & reddit rationem, quia una materia cum alia non colligatur i fecus vesti si promisisti recitare officium diuinum integrè, & in prima omittentes. Psalmum: rectia, & sic in singulis horis, quia omnes illa hora unum officium diuinum constituent, & omnes illae omisiones in unum adtranunt. At in supradicto casu illa vota non vouluntur in aliquo terro, sed quodlibet ex illis est separum, & distinctum. Ergo violatio vnius non potest augere violationem alterius. Neque obstat illa vota vni in virtute religionis: nam etiam promissiles Dominicis singulis Dominicanis orationes recitare, & multis diebus omittentes, non excessat: quia eti omnes illae recitationes aduersus religionis.

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 1.

virtutem sunt, quia tamen inter se non vniuntur, ideo grauitas virtutis religionis non laeditur; sed omnia illa vota (eti fine vno die implenda) non tam vniuntur inter se, sed ita distincta sunt, ac si quodlibet illorum quodlibet distincto die praefandam esset, quod exinde probatur: quia quodlibet votum in specialem reverentiam, & honorem alicuius Sancti, vel mysteriorum divini factum est, in quo aliud votum non concevit. Ergo sunt inter se omnia disparata. Ergo non peccas mortaliter, esto omnia illa omittas.

12 Ad rationem contrariam facile respondet. Admitto omnia illa vota vtrum in virtute religionis, sed hac via non sufficit, vt ex omissione illius granitas alterius accrescat: debet enim inter se vota vniiri.

Ad secundum respondio impossibile esse vno formali voto promitti, esti vno acta omnes illae orationes promitterentur, est enim ille actus virtualiter multiplex, & de re multiplici, sicut est, quando vno acto promisisti singulis Sabbatis recitare salutationem Angelicam, quodlibet enim Sabato absolutur promissum illius dicti, neque vtrum progeditur, neque recitatio vnius Sabbati cum recitatione alterius consinguitur: fatus verò est in promissione pecunia homini facta, que cum in eius viviliagre cedat, omnes illae pecuniae promise in huiusmodi fine, qui est immediatus, aduanctus, & tunc vna promissione, sive multiplici promissio fini, sive vno die praetulanda, sive multis diebus: at verò recitationes non vniuntur, cum quilibet cedat in honorem particularis Sancti, vel mysterii.

13 An peccatum veniale, vel opus indifferens mortale reddatur ob scandalum? Ceterum est reddi mortale, si enim modico, vel facto inducas ad peccatum mortale, peccatum mortaliter, quod participes es peccati alterius: & ita docet D. Thomas 1. 2. quaf. 88. art. 5. corp. & ibi interpretis Toleus lib. 5. summ. cap. 2. n. 3. in fin. Suarez 5. tom. 3. part. disp. 18. sec. 3. num. 7. Thom. Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 6. num. 11. Valquez de scandalo quaf. 4. art. 8. dub. 2. num. 17. verific. vera autem. Quia autem ratione hoc contingat, & quibus modis scandalum mortale sit, cum opus sit tantum veniale, vel indifferens, latè dicimus tract. de charitate, disp. de scandalo.

P V N C T V M X.

An libera complacencia, & delectatio de obiecto malo, queque dicitur delectatio, morosa absque proposito execundi illud, sit peccatum mortale.

§. I.

Proponuntur aliqua c. ita.

- 1 Explicatur differentia inter delectationem de obiecto & eius desiderium.
- 2 Delectatio de cogitatione obiecti mali, mala non est.
- 3 Idem est dicendum, si delecteris de modo aliquo mirabiliter, & artificio.
- 4 Limitatur supradicta.
- 5 Quando cognoscendum sit procedat delectatio ex artificio, & cogitatione, vel ex obiecto mali.
- 6 Delectatio de obiecto formaliter male, semper est mala.

1 Primum certum est magno esse differentiam inter delectationem de aliquo obiecto, & eius desiderium: neque enim licita est delectatio de aliquo obiecto, cuius tamen non est licitum desiderium: licitum enim est complacere de ludo, qui fuit causa omissionis Misericordie, non tamen licet illud desiderare, & licet duplice, & tractari de auditore Misericordie facta in die festo ob laborem annexum, non tamen licet desiderare Misericordie audiire. Ratio est, quia desiderium, seu voluntas efficax aliqui obiecti tendit ad ponendum obiectum cum omnibus suis circumstantiis. Ergo ab obiecto talibus circumstantiis vestitus separari non potest malitia, neque etiam a voluntate separari poterat: & accipit enim voluntas malitiam ab obiecto: at delectatio non tendit ad ponendum obiectum, sed quasi superponitiam possum, illudque secundum se respicit, ac proinde faciliter negotio denudari potest à malitia: siquidem neque directe, neque indirecte in illam ferunt, cum nihil ponat, ex quo malitia sequatur. & contra verò potest esse aliquod desiderium ab obiecto licito, cuius tamen complacencia non sit licita, desiderare enim potes complacere habere cum Misericordia, calo quo sit tua legitima vox, neque tu sis aliquo vinculo impeditus: at complacere in tali copula, non est ita certum licere. Quoz omnia probant desiderium, & voluntatem efficacem funere quam bontatem, & malitiam ab obiecto: complacentiam autem ex conformitate, vel deformitate immediata cum virtute: sic Valq. 1. 2. disp. 11. cap. 13. Salas tract. 1. 1. disp. 6. sect. 5. n. 50. Basili de Leon lib. 10. de matrim. c. 16. §. 1. 7. Bonac. de matrim. q. 4. p. 8. n. 3. 15. & 16.

2 Secundum certum est delectationem de cogitatione obiecti,

P 3 mali,

mali, malam non esse: nam cognoscere obiectum malum, malum non est. Ergo neque delectari de tali cogitatione malum esse potest. Et confirmo, Deus cognoscit omnia mala, & peccata, & delectari de tali cogitatione, non igitur potest esse ibi aliqua malitia.

3. Tertio certum est delectationem aliquo modo mirabilis, & artificiose in obiectis prauis relucente non esse mortalem, quia non est delectatio de obiecto malo, quatenus malum est, neque quatenus fundat malitiam, sed potius quatenus ab illa praeciditur. Obiectum enim talis delectationis bonum quid est, scilicet dexteritas, velocitas, ingenium, fortitudo, inopinatus euentus, & similia, que licet praus actionibus adiungantur, non tamen ferunt delectatio, vt illis sunt coniuncta, sed potius vt ab illis praecidunt. Hac enim ratione cum videmus aliquem ex precipitu cadere, & grauitate vulnerari, ridere, & latari soleamus, non quidem de malo illius, sed de modo quo cecidit. Item cum partantur fraudes, furta, duella, alaque similia, delectari solemus, quia imbibunt in se iniuriosum modum, dexteritatem notabilem; sic Azor, tom. 1, instit. mor. lib. 4, c. 6, q. 1, & alijs statim referendi.

4. Adverte supra dicta intelligi per se loquendo: nam per accidens sapientia peccatum mortale, vel veniale, delectari de cogitatione, vel de aliquo artificiose peccato. Est namque peccatum veniale, si cogitatio sit vana, & otiosa: etiis mortale, si periculum adiutum confundenti in aliquo mortalitate: relato D. Thom. Angel. Sylv. & aliis docet Salas 1.2. q. 7.4, tract. 13, disp. 8, sect. 7, n. 61.61. & 64, sect. 45, n. 230, circa finem. Thom. Sanch. lib. 1, in Decalog. c. 1, a. n. 2. Lefluis lib. 4, de virtutib. c. 3, dub. 15, n. 109. Bonac. de matr. q. 4, punct. 8, n. 7.

5. Sed inquires quomodo cognoscas, an delectatio ex cogitatione, vel ex aliquo artificio oritur, an vero oritur ex re sola cogitata.

Refondere difficultum esse cognitus, & periculosissimum. Primo enim certum est, vt delectatio de cogitatione debet te necessario aduertere cogitare, alias convincere de re cogitata delectari & non de cogitatione, quia voluntas ferri non potest in incognitum. Posito autem quod supra cogitationem reflexus, non inde inferius manifeste de sola cogitatione delectari, nam potes & de cogitatione, & de re cogitata delectari. Secundum figurae licet non evidens, clavis tamen sumitur ex occasione: unde orta est cogitatio: nam si ex honesta occasione cogitas de obiecto prauo, & via audis confessiones, legis, studiorum, predicas, presumitur delectari de cogitatione, non de re cogitata, & licet in appetitu sensuori oritur delectatio, censitis ei non confundit: si ex occasione prava, vt ex affectu turpi & otioso, locutione inutili, lectione vna oritur: non leue indicium est ex re cogitata esse potius delectationem, quam de ipsa cogitatione. Tertium & mihi apertum indicium est ad cognoscendum, unde oritur delectatio, attendere, an artificium in rebus pisis relucens aque delectat, ac in prauis, & in honestis; nam si cum honesta fieri, & si eleganter, & subtiliter, non te ita delectare, figura est non ex artificio tantum, sed ex re cui est annexum artificium, sumi delectationem: hac ratione optimè aduertit Salas 1.2. tract. 13, disp. 6, sect. 8, q. 7.4, n. 65, conuictum plurimum contentire in delectatione tertum turpium sub pratu ex artificio carnis, vel fuisus mustice, qui tamen carmina eleganter rei pise, & honeste audire, & legere reculant, vel tamē minoris auditate legit, & audiunt, & quasi minus lepida, & artificiosa sibi videntur; indicium hanc non leue fuit prava aff. Quidam.

Secundo convinci latenter delectatione carnis ferri, qui frequentius, & libertius loquuntur de oculis partibus corporis, de aegritudinibus medicinis, velutibus, & aliis ad casum pertinentibus, quatum memoria ita in rūsum incompitos testes aliquos delectationis latentes.

Tertio inquit Salas similis peccati argui, qui metaphoris rerum turpium gaudent, quali artificiose loquuntur, & qui facie multa detraquent ab turpē sensu, & celebrant minus inconfidere dicta sub specie ostendandi acumen ingenii, & loquuntis imperium, qui potius gaudent rebus turpibus cogitatis: & quamvis haec sapientia mortali excusentur ex inaduenturia, aut ignorantia, aut quia obiectum non est adeo obsecrum; sapientia ob delectationem formalem rei turpis mortalia sunt, quae omnino vitanda.

6. Quartum certum est delectationem de obiecto formaliter malo etiam sub ratione delectabilis esse mortalem: loquuntur de obiecto non venientem malo, hoc est de peccato mortali, (nam delectatio de aspectu curioso formoz, de facto leui, de verbo otioso, veniale est in omni sententia si licet & ipsum obiectum.) Suppositum existimo ita certum, vt nulla ratione stampa fide dubitari possit: qui enim se iactaret, vel delectatus de fornicatione habita, de furo commiso, de ieiuno violato siug a se, siug ab alio, voluntate sua amplectitus obiectum graviter prohibetur. Ergo peccatum mortaliter, & idem est, etiam de facto hac commisus, nec commisus est, sed fugeret committi, & sic de illo delectaretur, quia iam per voluntatem amplectitur obiectum formaliter malum: parum enim refert esse obiectum verum, vel fictum, vt malitiam

tribuat, Basilius de Leon, lib. 10, de matrimon. cap. 16, numer. 2, & 3.

Ex quo fit si coniuges copulam maritalem habentes, se delectarente de copula fornicaria, mortaliter peccatus, quia approbat obiectum mortaliter malum: coniunctus enim sapientia coniux accedens ad uxorem, cogitationem habere in alia scena, & in illius congressu, quasi in presenti delectari, nemini potest esse dubium tunc peccatum mortaliter: ita Sylvest. verbo debitum, quæst. 2, in fine, Sanchez alios referens lib. 9, matrimon. dis. 17, num. 6.

§. I.

An delectari de obiecto materialiter malo, v.g. de coitu cum scena, de comestione carnis die Veneris, sit mortale.

1. Proponitur sententia negans.
2. Contraferit affirmans.
3. Tertia distinguuntur de prohibito iure naturali, vel positivo.
4. In materia luxuria nulla est delectatio deliberata questus de obiecto graui in personis solutis, que ex lenitate materia venialis sit.
5. Ali delectari de copula sub conditione, si licita sit, sit mortale: Negat Sanchez de delectatione voluntatis, secus de delectatione appetitus.
6. Admittenda non est talis distinctione.
7. Videtur nulla modo licet de copula habita durante matrimonio delectari.
8. Proponitur aliquer obiectiones.
9. Soluuntur.
10. Mortale est delectari de pollutione naturaliter contingente, tametsi licet illam ob aliquem honestum finem desiderare, aut de ea sic contingente ob curam fidem honestum gaudere.
11. Idem est dicendum de aliis materiis.
12. Quid dicendum de coniugibus ligatis voto castitatis.
13. Quid si ex alio impedimento extrinseco illicita copula sit coniugibus, an possint de copula delectari.
14. Quid quando dubium habent de valore matrimonij, & ratione dubius interdicitur est debiti petitio. Proponitur sententia affirmans esse licitam talem delectationem.
15. Probabiliter opposita.
16. Respondetur argumentis num. 14, deducitur, & resolutur talis in absentia coniugis ab quo periculo pollutionis licitos esse.
17. Quid dicendum, quando coniux dubius non est de valore matrimonij.
18. Quid dicendum de delectatione in coitu aliorum, proponitur quadam sententia.
19. Resolutur esse mortale tam delectationem de coitu licito quam illicito.
20. In aliis materiis à Venere licita est delectatio de opere bono.
21. Si de opere ex aliqua circumstantia malo delectari, quatenus tale est peccatum.
22. De obiecto iure positivo prohibito potest esse delectatio absque peccato.

1. Variæ sunt sententiae.

Prima negat villam delectationem de obiecto materialiter malo, etiam si in re venerea, esse mortalem, sed solum veniale: tribuit Martinus de Magistris, tract. de temperantia, q. 3, luxuria ad 17, clarissimus docet q. 4, de pollutione post probationem conclus. Cordubensis lib. 1. q. 23, dub. 11, §. iugitor, illam reputat probabilem. Medina 1.2. q. 7.4, art. 6, non audet illam condonare, fundamētum huius sententiae est: quia fieri nullum est obiectum, à quo separari malitia per apprehensionem non possit. Ergo de illo vt sic apprehendit delectari potes absque peccato latente mortali: nam licet virtus castitatis omnes mortales & delectationes circa rem vetercam reprimit: at non videtur sub mortali reprimere inefficaces, sed solum illas, quæ efficaces sunt, & causa operis.

2. Secunda praecedenti opposita affirmans omne delectationem de obiecto mortali, seu prohibito iure naturali,

sive positivo in qualcumque materia sit, esse mortale: ita Medina Col. de resist. quæst. 21, §. mihi tamen. Valent. 1, 2, disput. 6, quæst. 4, punct. 4, ad finem. Azor, tom. 1, instit. moral, lib. 4, cap. 6, quæst. 1, facit D. Thom. quæst. 4, artic. 8, ubi probat delectationem vetercam de opere mortali, mortalem esse, quia mortale est confirmari per aliquid peccato mortali,

quæ ratio ex quæ probat de obiecto contra castitatem, ac contra qualibet aliam virtutem, & de prohibito iure naturali, vel

positivo.

3. Tertia, & communis sententia est, omnem delectationem

moralam de opere mortali prohibito iure naturali mortalem esse, non item de prohibito iure positivo tradit. D. Thom. 1,

quæst. 7.4.